

5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.- метод. Посібник / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко . - К.: А.П.Н., 2004. - 192 с.
6. Русол Л. Акметехнології на уроках географії: становлення особистості ліцеїста / Л. Русол // Краєзнавство. Географія. Туризм . – 2014. – № 1. – С. 4-7. Смірнова І. Інтерактивні технології, як засіб активізації навчально – пізнавальної діяльності учнів на уроках географії / І. Смірнова // Рідна школа. – 2014. - № 10 . – С. 56-59.
7. Современная школа [Електронний ресурс] /Інноваційні методи навчання та викладання – Режим доступу: <http://gu.osvita.ua/school/>

Паславська Н.

Науковий керівник – доц. Варакута О. М.

ВИВЧЕННЯ ПЕРЕДОВОГО ДОСВІДУ ВЧИТЕЛЬКИ ГЕОГРАФІЇ Л.Д.КРАВЧУК

На сучасному етапі модернізації освіти в Україні виникла гостра необхідність введення у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи новизни, спрямованої на розв'язання актуальних освітніх проблем, формування в учнів комунікативних навичок, вміння співпраці в колективі, приймати індивідуальні та колективні рішення. Особлива увага акцентується на запровадження гуманістично орієнтованих методів інноваційного та розвивального навчання на основі використання перспективних інформаційних технологій, забезпечення більшої доступності освіти для дітей шляхом широкого використання можливостей дистанційної освіти та самоосвіти з застосуванням телекомунікаційних технологій. При цьому важливу роль відіграє передовий досвід вчителя.

Мета статті полягає у вивченні передового досвіду вчителя - переможця обласного туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року - 2014» у номінації «Географія» Кравчук Лесі Дмитрівни з перспективою застосування його у своїй професійній діяльності.

Окремі аспекти теорії і методики передового педагогічного досвіду вчителів висвітлені в наукових працях таких вчених, як: Ю. К. Бабанський, І.Г. Боронілова, В.І.Бондар, І.Ф.Кривонос, Л.Л.Момот, О.Г.Ярошенко, Л.І.Прокопенко, Я.С. Турбовський та ін.

Передовий педагогічний досвід — це ідеалізація реального педагогічного процесу: виокремлення провідної педагогічної ідеї або методичної системи в чистому вигляді, що зумовлює високу й стійку ефективність навчально-виховної діяльності, яка передбачає використання оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання, нових педагогічних технологій або вже відомих форм, методів, прийомів, засобів роботи на основі їх удосконалення.[4] Він є важливим елементом загальної культури педагога, в якій відображаються знання, вміння, навички та індивідуальні риси його особистості. Оновлюваність педагогічного досвіду зумовлена постійними змінами у практичній педагогічній діяльності та освітніх надбаннях педагога. Педагогічний досвід учителя є підґрунтям, на якому зростає його педагогічна майстерність. Водночас він є і джерелом розвитку педагогічної науки. Це своєрідний пробний камінь під час експерименту, перевірки істинності теорій, концепцій, прогнозів тощо.[3]

Завдання вчителя географії сьогодні – відібрати зі своїх методичних надбань усе прогресивне і змінити, модернізувати, трансформувати навчальний процес так, щоб забезпечити його дослідницький, пошуковий характер. Такий підхід сприятиме розвитку мислення, розумових творчих здібностей учнів. Основне завдання, яке стоїть сьогодні перед школою – це сформувати таку людину для суспільства, яка здатна творчо мислити, самостійно приймати рішення, адаптуватися в будь-яких життєвих ситуаціях.[1] Педагогічна праця окремих вчителів географії саме на це спрямована.

Ми вивчали передовий педагогічний досвід переможця обласного туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року - 2014» номінації «Географія» вчителя географії Тернопільської ЗОШ І-ІІІ ст. №8 Кравчук Лесі Дмитрівни, тема якого «Створення особистісного освітнього середовища учня як засіб розширення границь пізнання та формування планетарного мислення».

Леся Дмитрівна впродовж навчально-виховного процесу з географії ставить завдання створювати особистісний освітній простір школярів для оптимізації пізнавальної діяльності, залучення до навчального процесу знань та вмінь учнів з інших наукових галузей, здобутих ними під час самостійного пізнання з використанням сучасних інформаційних джерел.

Головним завданням, яке ставить перед собою вчителька на уроках географії і в позакласній роботі, є формування в учнів цілісного мислення і прагнення навчити їх виявляти й

встановлювати причинно-наслідкові, просторові, функціональні зв'язки, пов'язані не тільки з предметом географії, а й з іншими науками.

Високого результату у засвоєнні учнями змісту географічної освіти, на думку Лесі Дмитрівни, можна досягнути шляхом застосування самостійної, дослідницької, пошукової їх діяльності. Мета дослідницької пізнавальної діяльності учнів - отримувати знання самостійно на творчому рівні, тобто аналізувати їх, осмислювати, знаходити для них практичне застосування. Для того, щоб навчити учнів розширювати світогляд та його границі пізнання, вчителька застосовує елементи таких інноваційних технологій, як: інформаційно-комп'ютерні, проблемного навчання, розвивального навчання, інтерактивні, ігрові, проектні технології та інші.

Інформаційно-комп'ютерні технології забезпечують процеси швидкого пошуку необхідної інформації для того, щоб глибше зрозуміти сутність та глибину факту, уявлення, поняття.

У своїй роботі педагог використовує різноманітні прийоми інтерактивного навчання: «Акваріум», «Коло ідей», «Мозковий штурм», метод «ПРЕС», «Мікрофон», «Навчаючи-вчуся», «Ажурна пилка», ток-шоу, дискусію, навчання в командах досягнень, групові дослідження тощо.

Важливу роль у навчально-виховному процесі з географії відіграє метод «генерації і структурування ідей», який вчителька відображає у вигляді «ментальних карт».

Метод «ментальна карта» призначений для представлення слів, ідей, завдань, пов'язаних між собою та розташованих по радіусу навколо ключового слова або ідеї. Він використовується для генерування, візуалізації, структурування і класифікації ідей та як допомога у вивченні й організації матеріалу, при вирішенні проблеми, прийнятті рішення. Він представляє семантичні або інші зв'язки між порціями інформації. Елементи розташовані інтуїтивно згідно з важливістю концепта та організовані у групуваннях, підрозділах і зонах. Саме поняття «ментальна карта» вперше ввів Тоні Б'юзен (Tony Buzan) у 1970 році. Спершу «mind map» означало: «хороша форма для нотаток». Сьогодні «ментальна карта» має декілька назв, а саме: «карта знань», «карта розуму», «карта пам'яті», «карта думок», «інтелектуальна карта».

Цей метод використовується вчителями для пояснювання концепцій інноваційним шляхом, також дуже часто його використовують під час уроку-лекції. Ментальні карти складаються швидко та легко запам'ятовуються завдяки їх візуальній якості.

Принципи створення ментальних карт полягає в тому, щоб об'єкт уваги (вивчення) був зображений в центральному образі; основні теми й ідеї були пов'язані з об'єктом уваги, розходилися від центрального образу у вигляді ідей; ідеї наступного порядку (рівня) також були зображені у вигляді гілок, що відходять від центральних гілок і так далі. Гілки формують зв'язану вузлову структуру.[2]

Створенням «ментальних карт» у процесі вивчення окремих тем географії, розвиває в учнів креативне мислення, не обмежує їх в певні рамки, дає свободу дій, яка в свою чергу позитивно відбивається на якості знань.

Наприклад, у 7 класі, під час вивчення теми «Антарктида» учні склали «ментальну карту».

На відмінну від лінійного тексту, «ментальні карти» не лише зберігають факти, але й

демонструють взаємозв'язки між ними, тим самим забезпечуючи швидке і глибше розуміння матеріалу [2].

Таким чином, використання запропонованих у передовому педагогічному досвіді вчительки географії Кравчук Л.Д. технологій, методів та прийомів навчання учнів, пов'язаних із складанням «ментальних карт», забезпечує формування і розвиток їх пізнавальних інтересів, як одного з вирішальних факторів підвищення ефективності навчально-виховного процесу в школі, а також підвищує якість і міцність географічних знань та вмінь школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанський Ю.К. Передовий досвід вчителів і педагогічна наука / Ю.К. Бабанський // Сов. педагогіка. – 1977. – № 11. – С.43-48.
2. Машкіна В.В. Використання ментальних карт у підготовці фахівців з географії // Проблеми безперервної
3. Момот Л.Л. Передовий педагогічний досвід: теорія практика / Л.Л. Момот. – К.: Рад. Школа. – 1990. – 141 с.
4. [Електронний ресурс].-http://npu.edu.ua!/ebook/book/html/D/ipgoe_ktmn_Moroz%20I.V.%20Zagalna%20metodyka%20navchannya%20biologii/970.html

Резнік А.

Науковий керівник – викл. Гулик С. В.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ ЗБАРАЗЬКОГО РАЙОНУ

Людство впродовж своєї життєдіяльності використовує для задоволення своїх потреб природні умови і ресурси. Розмаїтість природних умов певної території (географічне положення, геологічна будова, особливості рельєфу, клімату, ґрунтового покриву тощо) істотно впливають на потреби суспільства, вони створюють лише обстановку, у якій можлива реалізація усіх потреб господарства і населення. Природні ресурси, на відміну від природних умов, людство безпосередньо використовує для матеріального виробництва фізичних речей, а також застосовує у невиробничій діяльності. Це корисні копалини, земля, ліси, тварини і рослини, тепло, волога. Їх людина бере у природи, щоб забезпечити себе їжею, одягом, взуттям, паливом, меблями, спорудити будівлі. Під впливом такої діяльності зазнало змін усе довкілля.

Не обминули зміни природи і Тернопільську область, зокрема Збаразький район. В районі змінились кліматичні і гідрологічні умови, видобувається значна кількість корисних копалин. Тому щоб зупинити і знешкодити ці негативні процеси потрібно глибоко вивчити і об'єктивно оцінити природні ресурси і умови Збаразького району.

Метою статті є комплексне виявлення і детальне вивчення природних умов і ресурсів Збаразького району.

Збаразький район знаходиться в північно-східній частині Тернопільської області. Центр району - місто Збараж. Загальна площа району становить 86306 га, з них 80 % зайняті сільськогосподарськими угіддями.

У структурному відношенні територія Збаразького району розміщена в межах Подільської частини Східно-Європейської платформи. Через район проходить Збаразький ортогональний розлом, північно-західного простягання. В структурі фундаменту даний розлом виступає як скидовий чи підвидовий вертикальний уступ, спряжений з грабенами і горстами [6].

Збаразький район розташований в межах Центрально-Подільського геологічного району. На геологічній карті району представлені відклади мезозою (верхня крейда) і кайнозою (палеоген і неоген). Найбільш поширеними на території Збаразького району є породи неогенового віку, які представлені в численних геологічних пам'ятках району, але найбільш виразно представлені у відкладах яру Жаб'як, розташованому у північно-західній околиці с. Дзвиняча Збаразького району.

Територія Збаразького району набула сучасного виду впродовж неотектонічного етапу розвитку в умовах диференційованих у просторі та часі тектонічних рухів земної кори, а також неоднозначних співвідношень денудації та акумуляції.

Район розташований у межах Подільської височини (морфоструктури). Йому відповідають наступні геоморфологічні одиниці: Східноподільське плато і Товтрова гряда. Східно-Подільське плато розташоване в північній частині району. Сумарні амплітуди підняття